

Milí přátelé !

K našim písmenům ACJ (A co Jaroměř?) a ACP (A co Počernice?) přibyl Jenda, který "zahučel" na Buchtův kopec, ke všemu v době karantény, takže jsme tři dny byli na jedné straně kopce, na Podlesí (a tedy "A co Podlesí?") a Jenda byla na straně druhé, v léčebně (A co Jenda?).

VÝPRAVA NA BRADLO

V sobotu dne 30. dubna 1988 jsme se vypravili na cestu ve dvou osobních autech. Jel jsem autem řízeným Mojmírem Uherkou, jeho dědeček je pochován v Prosetíně. Když tam Mojmir zavítal, zjistil, že o hrob se stará p. Svoboda, řečený Komon s tím, že jsou příbuzní..., kromě toho prý s Procházkovými, ale kterými to už nevěděl...

Kromě toho jel: Jpžka (býval starostou Brna v letech 1946-48), který je ve svých 85 letech velmi čiperný, Dušan, právník a historik, byl poslancem v letech 1945-1946, přežil dva tresty smrti (zatím), Jarek, # historik, Milan, filolog (byl děkanem fil.fakulty v Brně, jeden čas i prorektorem university) a Dalibor, právník a do roku 1950 parlamentní správořad. Jeho paní (dcera Jaroslava Seiferta) se nemohla - kvůli mamince - vydat na cestu.

Bylo nás tedy sedm a opět jsme vezli kytici červených a bílých krásných karafiátů, svázaných stuhou červeno-modro-bílou (správně bílo-červeno-modrou) s hápisem Velkému Slovákovi - Občané z ČSR.

Jeli jsme na Kúty, pak na Senicu. Krajina mne velmi překvapila, je líbezná, mírná, Karpaty jsou jen na dohled (Bílé!). Kdosi navrhl, že krajina připomíná Brdsko, resp. Brdy, spíše ovšem Podbrdsko, louky podél potoků, lesíky, smíšené lesy, nové a nové výhledy. Dušan vykládal, kdo všechno se zde narodil, kdo působil v Senici, (byl tu ředitelem školy otec Laca Novomeského, Laco se zde narodil), také kdo byl kde luterským farářem. Po překročení hranic vjel do Dušana slovenský duch..

Památník Milana Rastislava Štefánika mne překvapil nejen svou monumentalitou, ale též tím, že světlý travertín přispěl k tomu, že tato velká původně bílá stavba zarostla do krajiny, připomíná zříceninu mohutné stavby. Je to největší monument v naší republice, postavený jako památník. Silnice vede řad roku 1968 až pod památník, pěšky jsme stoupali posledních 300 metrů. Na "tumbě" je věnování, podepsané "národ československý".

Žasřpívali jsme tři sloky "Kto sa pravdu horí v svätej obeti", slovenskou píseň složenou far. Karolem Kuzmánym, kterou navrhoval Dušan jako poslanec a-polu s dalšími jako novou hymnu slovenskou popřípadě československou, společnou... Dušan pronesl svou řeč, musel přemáhat dojetí, vzpomínal na velkou pouť 4.mája 1939, kdy ke dvacátému výročí smrti M.R.Štefánika, se zde konala velká pouť, zakončená přihlášením se k ideálu společné republiky, k Masarykovi a Benešovi. A bylo to krátce po vyhlášení tzv. Slovenského štátu. Dušan též vyloužil, kdo všechno z tohoto kraje "pod Bradlom" pochází, spisovatelé, skladatelé, výtvarníci, faráři a z jaké rodiny pochází M.R.Štefánik -syn evanjelického luterského faráře v Košariskách, které jsou hned pod Bradlom. Štefánik zahynul 4.května 1919 při havárii letadla po návratu ze Sibíře - byl tehdy ministrem války (zatímco ministrem obrany byl V.Klofáč) mladé republiky. S ním zahynuli tři důstojníci, jeden,Ital,byl krátce po pohřbení na vrchu lu Bradlo, exhumován a jeho pozůstatky odvezeny do Itálie. Památník navrhl Dušan Jyrkovič a slavnosti jeho "otevření" se zúčastnil prezident Masaryk 28.října 1928, byla to významná součást oslav desetiletého výročí Československé republiky. K havárii letadla došlo ve Vajnorech u Bratislavy, nikoliv zde, jak jsem se donedávna domníval.

Hetovili jsme se zazpívat hymny, když tu shora, od "tuby" sestupuje muž o něco mladší než já, s malým chlapcem. Dušan vedle mne řekl: "A, Jablonický!" Byl to slovenský historik Jozef Jablonický se svým chlapcem, který sem každý rok přichází, obvykle sobotu až po 4. máj. Přijeli z Bratislavy, kde teď pracuje (co musel opustit Historický ústav) u památkářů. Zpíval hymny s námi a poté vyloučil, jak došlo k po-
stavení památníky, jak hned 4. května 1919, jakmile došla zpráva o tra-
gické smrti M. R. Štefánika na místo, kde se právě konalo shromáždění
česko-slovenské, napadlo Dušana Jurkoviče, že nad rodnou obcí Košarisk
by se měl abudovat monumentální památník. Odhalen byl 28. října 1923,
k 10. výročí Československé republiky za přítomnosti presidenta republi-
ky T. G. Masaryka a ministra zahraničí Eduarda Beneše a dalších představi-
telů státu a ovšem i diplomatického sboru.

V roce 1968 byla zbudována pěkná silnice až pod památník, také
parkoviště (nechali jsme tam auta) a za velkou částku byla odkoupena
od Evanjelické církve luterského vyznání v Košariskách rodná Štefa-
nikova fara a velkým nákladem vybudováno muzeum Štefanikovo. V roce
1970 však byly všechny panely expozice odvezeny bezpečností do Prahy
a začaly se opět objevovat články proti Štefánikovi a jeho pagátce.
Dušan již ve své řeči připomněl názor akademika Holotíka, že Štefánik
prý byl "agentem francouzského imperialismu" a odmítl jej, později to
ještě podrobně vyloužil skupině mladých lidí (kolem 30 let), kteří se
k nám během naší malé slavnosti připojili a pozorně naslouchali jak
Dušanovi tak Jablonickému.

Když Dr. Jablonický vykládal o dnešních plánech na úpravu památ-
níku, doplnili jeho informaci i dva brigádníci, kteří předtím pracovali
na čištění, tj. vyškrabávání mechu a jiných rostlin, které se uchytily
v mezerách mezi travertínovými bloky. Na úpravu bylo určeno 15 milionů,
také na úpravu okolí. Již letos bylo nejbližší okolí probráno tak, aby
stromy a keře tolik památník nezakrývaly, aby se dal obejít atd. Slí-
bili jsme si se skupinou mladých lidí, že se tu sejdem za rok - k 70.
výročí smrti M. R. Štefánika a "že nás bude nejméně 10.000".

Navštívili jsme ještě hřbitova na Košariskách, zvenku obhlédli
faru (nová fara byla vystavěna kousek dál), nyní úřadovnu MNV a proho-
vořili řadu podrobností a problémů jak ze Štefanikova života, tak z po-
litičských problémů mladé republiky. Dušan nás upozornil, že na někte-
rých pomníčcích jsou nápisy "štúrovskou" gramatikou, resp. pravopisem.

Rozloučili jsme se s dr. Jablonickým, vzpomínal, jak při návštěvě
Brna se pokoušel navštívit Jerka, Dušana a mne a jak se mu to nepoda-
řilo. Až nás bude chtít podruhé vyhledat, sejde rovnou na Bradlo...!

Obědvali jsme v Senici, kde jsme viděli průvod svatby, pchodující
cí spořádaně na svuku dechové hudby přes náměstí. V Těšanech jsme za-
stavili na návsi, abychom se podívali na zachovaný pomník T. G. Masaryka
a navštívili i též proslulou těšanskou kovárnu, která péčí památkářů
a místních nadšenců byla vybudována jako jakýsi miniskansen, jak se
v Těšanech řilo před sto a více lety. Bývalý hostinský, nyní průvodce
prokládal svůj zajímavý výklad veršovanými prapovídkami (složil je
zřejmě sám) a písněmi, někdy jsme se "muzeli" též přidat, což jsme
činili s nadšením. Seznámil nás také s historií Maryši a Vávry, podle
níž sepsal Vilém Mrštík své drama. Ve skutečnost ovšem k žádné vraždě
nedošlo a Maryša odchovala deset dětí, tři z p Vávrova manželství a
sedm, které měli spolu. V obytném stavení a kovárny visí též jejího
portréty. estávka v Těšanech se vydařila, pomník Masarykův je v dobrém
stavu, je součástí padlých v 1. světové válce.

Pouť na Bradlo se zdařila.

ROMÁN O HUSOVI

Dne 4. května se konala v Brně beseda o nové knize Emy Kantárko-
vé o Janu Husovi. Je to rozsáhlá poetivá práce čerpající z traktátové
a polemické literatury Husovy doby, jsou tam též portréty jednotlivých
účastníků sporu o reformu církve: Býzněk z Hazmburka, Václav IV., Ste-

nislav ze Znojma, Štěpán z Pálče, Vítek atd. Rukopis knihy má 360 stranek, je napsán zajímavě, i když není snadný. Autorka si nic nevymýšlela, držela se pečlivě pramenů, které důkladně prostudovala, podobně jako literatura o Husovi a jeho době. Zjistila přitom, že většina prací je určena přesvědčením autora - katolíka, evangelíka, marxisty. Sama chtěla, aby Hus promluvil sám, přímo, proto se pokouší reprodukovat Husova kázání, dopisy a traktáty bez úpravy.

Na večeru promluvil Doc Nechutová (měla kdysi program v protestantském sdružení o Janu Husovi a Jeronymovi Pražském!), dále Doc Mezník. Z hostů se zvláště zúčastnil Prof. Dr. Milan Jelínek (někdejší děkan fil. fakulty a prorektor university v Brně), básník Jan Skácel, Doc Šabata, Dr. Zlataška a prof. Zlatašková a jiní. Byla ovšem škoda, že z přítomných čtli rukopis jen tři účastníci (Nechutová, Mezník, Simsa). Básník Skácel se obával, zda kniha nepodporuje nezdavý český kult mučedníků a vyprávěl velmi zajímavou podrobnost z počátku roku 1969, kdy se pokusil s matkou Jana Zajíce a profesorem šumavské průmyslovky převézt Zajíceovy spolumáky, aby pomohli Janu Zajíce vyhledat a odvrátit ho od odhodlání se po vzoru Jana Palacha upálit na protest proti přítomnosti sovětských vojáků a vydávání tzv. "Zpráv". Studenty se mu však přesvědčit nepodařilo. Autorka knihy řekne, kdo knihu čtli se pokoušeli vyložit, že právě Hus se nechtěl "nechat upálit" a udělal vše pro to, aby mohl v práci na reforemách církve pokračovat. Kniha rozhodně tento neblahý rys české tradice nepodporuje. (Byly připomenuty myšlenky Karla Havlíčka Borovského a T.G. Masaryka, kteří "mučednickému kultu" odporevali slovem i písmem).

Z pokusů přiblížit čtenáři Husa a jeho dobu je kniha paní Kantárkové nejapší nejlepších. (Byla připomenuta " hranice pravdy" od Františka Smahela, z roku 1969, která však se týká více událostí než myšlenkového zápasu).

MASARYKOVA SPOLEČNOST

Po delším jednání se ustavil přípravný výbor Masarykovy společnosti ve složení: Dr. Karel Kačera, předseda, Jana Seifertová, I. místopředsedkyně, Dr. Dušan Slávik (Brno), II. místopředseda, Dr. J. Tvrz, jednatel, St. Kopecký, pokladník, Dr. Milan Jelínek (Brno), Dr. Balda, D. Plichta, Dr. Anna Masaryková, J. Doležal, zapisovatel. Přizvání budou ještě akademik Wichterle a prof. dr. Milan Machovec, autor knihy o Masarykovi z roku 1976. Výbor podal počátkem května žádost o registraci českému ministerstvu vnitra. Zatím nemůže přijímat členy, ale shromažďuje prohlášení typu: Souhlasím s úmyslem založit Masarykovu společnost a v případě, že bude její ustavení schváleno, rád se přihlásím za člena. S uvedením věku, zaměstnání a adresy.

Z KORESPONDENCE

"Dále dlužím Mezníkovi depuťtátní Obsah s jeho povídkou, která má klasický čistý nápis "Kytice" a ms je velice pěkná, vtipná, vypointovaná, protože jsem ji - místo Tebe, jenž k tomu měl povodry - redigoval já. Ani slůvko jsem nepřipsal! Všecko tam bylo, tak jako v kamenné socha: chtělo to jen změnit rámr, ujasnit si možnosti, odmitnout pamfletické a fejetonové sklony. Prosím Tě, abys mu to vysvětlil. Neměl jsem zatím času poslat mu tu složku, dopisoval jsem sám docí velice napilno, sdlohavě a strašně opožděně, asi o dva měsíce."

(Z dopisu Ladvíka Vaculí

Příspěvky z Jaroměře a Počernic příště!